

ADAM SZPAKOWSKI

1. Dane osobiste (imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):

Kpr. Adam Szpakowski, ur. w 1897 r., zawód ślusarz [?], żonaty.

2. Data i okoliczności zaareztowania:

23 grudnia [nieczytelne] w Zambrowie o godz. 21.00 zostałem przez milicję zaareztowany i osadzony w miejscowym więzieniu na przeciąg sześciu tygodni, gdy przeprowadzano dochodzenie, po czym zasądzono mnie na rok przymusowych prac w obozach za niepodpisanie deklaracji przynależności do artelu.

3. Nazwa obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac:

Po wyroku przewieziono mnie do więzienia w Łomży, skąd po kilkudniowym pobycie wywieziono w głąb Rosji do Karelsko-Fińskiej *obłasti* [Karelo-Fińska SRR], stacja Sosnowiec, i wcielono do obozu przymusowej pracy.

4. Opis obozu, więzienia:

W obozie pracy zastałem uwięzionych ok. 25 tys. osób różnych narodowości i kategorii przestępstw. Polaków i Polek przypuszczalnie było ok. trzeciej części uwięzionych, skazanych za przestępstwa polityczne. Miejsce położenia obozu między mokradłami torfowymi. Baraki, w których mieszkaliśmy, drewniane. Warunki mieszkaniowe względne.

5. Skład więźniów, jeńców, zesłańców:

Poziom moralny Polaków wysoki, albowiem więźniowie rekrutowali się ze środowiska urzędniczego, inteligencji. Bliższego kontaktu z nikim nie miałem. Wzajemne stosunki między Polakami były bardzo dobre.

6. Życie w obozie, więzieniu:

O przebiegu przeciętnego dnia mogę oświadczyć to, że pracowaliśmy 12 godzin i 12 godzin mieliśmy odpoczynku. Praca była określana w procentach [normy], a wysokość normy w porze zimowej wynosiła trzy metry sześciennie kopania zwartej ziemi i odwiezienia

taczkami na odległość 150 m. Praca z powodu lichego odżywiania była bardzo ciężka, przez co większość opadała z sił. Ja osobiście ze względu na siłę wyrabiałem dość dużo procentów, a co za tym idzie, ilość otrzymywanego chleba [miałem] większą niż przeciętny skazany. Mimo tego na tyle opadłem z sił, że wzięto mnie z pracy przy kopaniu ziemi, a przydzielono do wożenia jej zaprzęgiem konnym. Wypoczynku nie było, z wyjątkiem normalnego 12 godzin. Wynagrodzenia nie wypłacano. Ubrania nie wydawano. Życie koleżeńskie między Polakami bardzo dobre. Kulturalne żadne.

7. Stosunek władz NKWD do Polaków:

Badanie pierwiastkowe, jak też i późniejsze, bez bicia i tortur, zaś do kolegów stosowano różne kary i tortury. Propagandy komunistycznej na terenie obozu nie uprawiano. Informacje o Polsce słabe.

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:

Pomoc lekarska ograniczała się jedynie do nagłych wypadków, w obozie była niedostateczna. Szpital obsługiwany był względnie. Śmiertelność, ze słów znających życie, określano na 500 osób miesięcznie.

9. Czy i jaka była łączność z krajem i rodzinami?

Łączność z krajem i z rodziną żadna.

10. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

Zwolniony zostałem 30 września 1941 r., na mocy umowy polsko-sowieckiej. Skierowano mnie do stacji Falonki [?], skąd udałem się do kołchozu i pracowałem tam do 20 grudnia 1941 r., po czym na żądanie *wojenkomatu* w Kirowie udałem się do armii polskiej i wstąpiłem do niej 26 lutego 1942 r. w miejscowości Ługowaja [Ługowoje].